

POŽIADAVKY na Štátnu záverečnú skúšku DPŠ štúdia

PEDAGOGICKÝ ZÁKLAD UČITELSTVA

- 1. Výchova, jej chápanie, znaky a prejavy.** Socializácia a výchova. Domény edukácie. Znaky a prejavy výchovy.
- 2. Pedagogika ako veda o výchove.** Vymedzenie predmetu pedagogiky. Systém vied o výchove.
- 3. Základné vývinové trendy pedagogiky.** J. A. Komenský, J. J. Rousseau, J.H. Pestalozzi, J. F. Herbart, Pedagogika 20. storočia.
- 4. Základné vývinové etapy školy.** Periodizácia vývinu školy. Charakteristika základných vývinových etáp školy.
- 5. Škola ako inštitúcia formálnej edukácie.** Chápanie školy ako organizácie. Funkcie školy.
- 6. Školský systém.** Chápanie školského systému (sústavy). Školský systém Slovenskej republiky.
- 7. Rodina a jej výchovná funkcia.** Chápanie súčasnej rodiny. Funkcie rodiny. Rodina a špecifiká jej výchovného pôsobenia.
- 8. Neformálna edukácia.** Voľný čas a jeho znaky. Výchovné aktivity vo voľnom čase. Podoby a špecifiká neformálnej edukácie.
- 9. Dieťa – žiak ako predmet edukácie.** Sociálna rola žiaka. Žiak a rodové špecifiká.
- 10. Problémy s učením a výchovné problémy v škole.** Zlyhávanie, neprospech a školská neúspešnosť. Problémy so správaním (etiológia a prejavy).
- 11. Obsah školského vzdelávania.** Poňatie a druhy vzdelávania. Súčasné prístupy k obsahu vzdelávania.
- 12. Učebný plán a učebná osnova.** Ich poňatie ako cieľových projektov výučby. Typy osnovania učiva. Súčasné problémy inovácie učebných plánov a osnov v základných a stredných školách. Vzdelávacie programy.
- 13. Učebnica.** Poňatie učebnice. Druhy učebníc. Funkcie a štrukturálne komponenty učebnice. Vlastnosti kvalitnej učebnice.

- 14. Príprava učiteľa na vyučovanie.** Operačné plánovanie základnej organizačnej jednotky vyučovania. Didaktická analýza učiva.
- 15. Metódy výučby.** Pojem vyučovacej metódy. Vzťah metódy k iným didaktickým pojmom. Klasifikácia metód výučby. Charakteristika jednotlivých metód.
- 16. Organizačné formy výučby.** Pojem organizačnej formy. Druhy vyučovacích hodín. Charakteristika jednotlivých vyučovacích foriem.
- 17. Pedagogická diagnostika, diagnostikovanie a diagnóza.** Vymedzenie diagnostikovania, akčného výskumu a evaluácie. Etapy diagnostického procesu. Formatívne a sumatívne diagnostikovanie žiaka. Diagnostikovanie kognitívnych, afektívnych a sociálnych vlastností žiaka. Diagnostikovanie domáceho prostredia žiaka.
- 18. Metódy skúšania.** Chápanie tradičných metód skúšania v diagnostike. Vlastnosti a charakteristika základných metód skúšania. Skúšobné otázky, ich typológia a využitie. Testy vedomostí a zručností – konštrukcia, overovanie, zadávanie.
- 19. Hodnotenie, známkovanie a klasifikácia žiaka.** Školské hodnotenie ako špecifický druh hodnotenia. Základné druhy hodnotenia (sumatívne, formatívne, autentické). Slovné hodnotenie a jeho špecifiká. Portfólio žiaka.
- 20. Komunikácia a učenie:** Vplyvné teórie a koncepty o komunikácií učiteľa a žiakov v školskej triede. Poznatky z empirických výskumov. Vygotského zóna najbližšieho rozvoja, Brunerovo lešenie, Bachtinov autoritatívny vs. dialogický diskurz, Mercerova exploratívna reč a Alexandrov dialogický diskurz, konceptuálny tlak a uptake.
- 21. Charakteristiky pedagogickej komunikácie.** Aspekty komunikácie v školskej triede. Účastníci komunikácie vo výchovno-vzdelávacom procese. Verbálna komunikácia. IRF štruktúra. Elicitácia vo výučbovej komunikácií. Školský jazyk a jeho pravidlá. Neverbálna komunikácia – význam a jej podoby v škole. Priestorové usporiadanie učebni a zóna dominantnej aktivity.
- 22. Riadenie komunikácie učiteľom.** Základné elementy pedagogickej situácie, ktorými učiteľ môže riadiť a smerovať komunikáciu v školskej triede. Otázky učiteľa (typy a zacielenie otázok učiteľa). Spätná väzba a reakcie učiteľa na chybu žiaka. Pravidlá komunikácie v školskej triede.
- 23. Participácia žiakov na pedagogickej komunikácií.** Participačné vzorce. Produktívna a (vs.) neproduktívna participácia. Učiteľ ako tvorca podmienok a prostredia podporujúceho participáciu žiakov na vyučovaní.
- 24. Dialogické vyučovanie.** Monologické, interakčné a dialogické žánre a formáty komunikačných situácií. Diskusia. Dialóg s lešením. Princípy dialogického vyučovania.

25. Vzťahová rovina pedagogickej komunikácie. Vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi a ich efekty. Interakčné štýly učiteľa. Moc v školskej triede a vzťahy medzi spolužiakmi v rôznych pedagogických situáciách (pozícia jednotlivca, klíma školskej triedy, participácií v rámci skupinového vyučovania).

26. Učiteľ a jeho profesia Vymedzenie učiteľskej profesie. Profesionálne roly a kompetencie učiteľa.

Povinná a odporúčaná literatúra:

BAĎURÍKOVÁ, Z. et al. 2001. *Školská pedagogika*. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2001, 256 s., ISBN 80-223-1536-2.

GAVORA, P. 1999. *Akí sú moji žiaci? Pedagogická diagnostika žiaka*. Bratislava: Práca, 1999, 216 s., ISBN 80-7094-335-1.

GAVORA, P. 2003. *Učiteľ a žiaci v komunikácii*. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2003, 200 s., ISBN 80-223-1716-0.

HLÁSNA, S. et al. 2006. *Úvod do pedagogiky*. Nitra: Enigma, 2006. 356 s., ISBN 80-89132-29-4.

KASPER, T. - KASPEROVÁ, D. 2008. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada Publishing, 2008, 224 s., ISBN 978-80-247-2429-4.

KYRIACOU, Ch. 2004. *Klíčové dovednosti učitele. Cesty k lepšímu vyučování*. Praha: Portál, 1991. 2. vyd. 2004, 155 s., ISBN 8071789658.

KRANKUS, M. 1990. *Pedagogika 20. storočia*. Bratislava: ÚŠI, 1990.

MAREŠ, J., KŘIVOHLAVÝ, J. 1995. *Komunikace ve škole*. Brno : Masarykova univerzita, 1995. 210 s., ISBN 80-210-1070-3.

PRŮCHA, J. 1997. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 1997, 495 s., ISBN 8071781703.

SINGULE, F. 1992. *Současné pedagogické směry a jejich psychologické souvislosti*. Praha: SPN, 1992, 54 s., ISBN 80-04-26160-4.

SKALKOVÁ, J. 2007. *Obecná didaktika*. Praha: Grada Publishing, 2007, 322 s., ISBN 978-80-247-1821-7.

ŠEĎOVÁ, K., ŠVAŘÍČEK, R., ŠALAMOUNOVÁ, Z. 2012. *Komunikace ve školní třídě*. Praha: Portál, 2012, 296 s., ISBN 978-80-262-0085-7.

Univerzita Komenského v Bratislave
Filozofická fakulta

Gondova ulica 2
811 02 Bratislava 1

Katedra pedagogiky a andragogiky

ŠEĎOVÁ, K., ŠALAMOUNOVÁ, Z., ŠVARÍČEK, R., SEDLÁČEK, M., MAJCÍK, M., NAVRÁTILOVÁ, J. 2019. *Výuková komunikace*. Brno: Masarykova univerzita, 2019. 175 s., ISBN 978-80-210-9529-8.

ŠVEC, Š. 2005. *Základné pojmy v pedagogike a andragogike*. Bratislava: IRIS, 2005, 318 s., ISBN 80-89018-31-9.

VALIŠOVÁ, A. – KASÍKOVÁ, H. 2007. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada Publishing, 2007, 407 s., ISBN 978-80-247-173 4-0.

